

λούθησε τὴν πρώτην αὐτοῦ πορείαν καὶ οὕτω ὁ μὲν αὐτοκράτωρ Ναπολεὼν ἐνίκηθη οὗτος δὲ ἔμεινε μεμονωμένος.

Μέχρι τοῦδε ὠμιλήσαμεν μόνον περὶ τοῦ μεγάλου πολέμου. Ἰδιαιτέρων ὅμως μεταβολῶν πρόξενος θὰ γείνη ὁ νέος ἐξοπλισμὸς διὰ τὸν μικρὸν πόλεμον. Τὸ τουφέκιον διὰ τῆς ἄνευ μεγάλου κρότου καὶ καπνοῦ πυρίτιδος εἶνε ἰδίως τὸ ὄπλον τοῦ ἐλευθέρου σκοπευτοῦ, ἐθελοντοῦ καὶ ληστοῦ. Ἀποβαίνει ὠφέλιμον διὰ τὸν προσβάλλοντα διὰ τὴν ἐξ ἐνέδρας ἐπίθεσιν κατὰ παρελαινόντων στρατευμάτων συγκοινωνίας, συζυγαρχῶν καὶ περιπολιῶν, διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἐπίθεσιν κατὰ μεμονωμένων σκοπῶν καὶ ὀλοκλήρων φρουριακῶν ἀποσπασμάτων, κατὰ τῶν σταθμῶν, γεφυρῶν, σιδηροδρόμων καὶ σηράγγων. Εἶνε εὐνοϊκὸν διὰ τὴν ἐπίθεσιν κατὰ στρατευμάτων ἀντικαταστάσεως καὶ σωμάτων διεσπαρμένων εἰς τὰ καταλύματα των. Εἰς τὸν κατὰ τῶν συγκοινωνιῶν πόλεμον γίνεται συνήθως χρῆσις μικρῶν ἀποσπασμάτων καὶ μάλιστα οὕτως ὥστε νὰ παρουσιάζωνται αἰφνιδίως, νὰ ἐνεργῶσι ταχέως καὶ νὰ ἐξαφανίζωνται πάλιν ὡς τάχιστα καὶ πάλιν νὰ ἀναφαίνωνται εἰς ἄλλα μέρη καὶ δι' ἄλλας ἐπιχειρήσεις. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται κατάδηλον, ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη εὐκολύεται οὐσιωδῶς διὰ τῆς χρήσεως τουφεκίου, τὸ ὅποιον διὰ τῆς ἀθορύβου καὶ ἄνευ καπνοῦ βολῆς δὲν προδίδει τὴν πρόθεσιν του.

ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ
Πρίγκηψ διάδοχος τῆς Σαξωνίας Μάινινγκεν

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΩΝΟΣ

Ο ΠΑΠΟΥΛΑΚΗΣ

(Συνήθεια καὶ τέλος)

ΙΑ΄.

Ἄπασιον ταξείδιον.—Αἰσθησις ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἐκ τῆς ἀφίξεως τοῦ Παπουλάκη.—Ἡ ἀσθενεία του.—Μοιραῖος συνδυασμὸς δύο ὀνομάτων.—Μεταφορὰ καὶ καθιέρξις αὐτοῦ εἰς Ῥιον.—Προφυλακτικὰ μέτρα.—Πρόδρομοι τοῦ Ἀνατολικοῦ πολέμου.—Δίκη Φιλορθοδόξων, καὶ Παπουλακιστῶν.—Ὁ Παπουλάκης πρὸ τοῦ Κακουρητιοκείου.—Κρίσις τοῦ Αἰῶνος.—Νέα ἀμνηστία.—Αἱ κάλπαι παραμελοῦμεναι.—Περιορισμὸς Παπουλάκη εἰς Ἄνδρον.—Ἡ μονὴ Παναγράντου.—Τρόφιμα καὶ προσκυνηταί.—Ἡ θαυμασία φυγὴ του.—Τὰ παξιμάδια τοῦ πλοιάρχου.—Ἀγγίνους ἐξομολόγησις.—Ὁ Παπουλάκης καὶ ὁ ἐπίσκοπος.—Φόβοι τῆς κυβερνήσεως.—Τελευταῖα ἀπηχήματα τῆς Φιλορθοδοξίας.—Θάνατος τοῦ Παπουλάκη.—Ἡ εἰκὼν του καὶ ὁ Προφήτης Ἡλίας.—Ἀπόπειρα ἀνακομιδῆς.

Τὸ ἀτμόπλοιο *Ὁθων* φέρον τὸν Παπουλάκη κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὴν 27 τοῦ μηνὸς Ἰουνίου. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον ταξείδιον τοῦ μοναχοῦ διὰ τῆς ἐχθίστης αὐτῷ καρότσας τοῦ διαδόχου δὲν ὑπῆρξεν αἴσιον διότι εἰς Πειραιᾶ ἀφι-

κετο ἀσθενής, εἴτε νοσήσας κατὰ τὸν διάπλου, εἴτε καταβληθεὶς ἐκ τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν συγκινήσεων καὶ τῶν ἀναρμόστων εἰς τὴν προβεβηκυῖαν ἡλικίαν του κόπων, οὗς ὑπέστη κατὰ τὰς τελευταίας τῆς καταδιώξεώς του ἡμέρας. Ἡ φήμη τῆς ἀφίξεώς του παρήγαγε μεγίστην αἰσθησιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ πολλοὶ κατήρχοντο εἰς Πειραιᾶ, οἱ μὲν ἐξ εὐλαθείας, οἱ δὲ ἐκ περιεργείας ὅπως ἴδωσι τὸ βραχύσωμον ἐκεῖνο λευκογένειον γερόντιον μὲ τὸ χονδροειδὲς ῥάσον καὶ τὸν καλογηρικὸν σκοῦφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, οὗ ἕνεκα διετέλει ἀπὸ μηνῶν ἡδὴ ἀνάστατον τὸ Κράτος. Ἄλλ' ἡ κυβέρνησις φοβουμένη ταραχὰς καὶ ὀχλαγωγικὰς διαδηλώσεις εἶχε δώσει διαταγὰς νὰ φρουρῆται ἀσφαλῶς ἐπὶ τοῦ ἀτμόπλοιου ὅπου οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὸν ἴδῃ. Ἄλλως τε ὁ ταλαίπωρος κήρυξ ἐκεῖτο κληνῆρης, τῇ παραγγελίᾳ δὲ τῆς νομαρχίας ἐπεσκέφθησαν αὐτὸν ὁ τότε νομοκράτος κ. Δ. Ὁρφανίδης καὶ ὁ ἰατρὸς Πετσαλής, οἵτινες ἐγνωμοδότησαν ὅτι δὲν πάσχει μὲν ἀπὸ ὀρισμένην τινὰ νόσον, ἀλλ' ὅτι πρέπει ν' ἀποβιβάσθῃ. Ἐκ τῶν ἐγγράφων δὲν ἐξάγεται ἂν ἡ Κυβέρνησις ἐπέστη ἐκ τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν ἰατρῶν καὶ ἂν ἐπέτρεψε τὴν ἀποβίβασίν του ἴσως ἔπραξε τοῦτο ἐκ φιλανθρωπίας ἐπὶ τινὰς ἡμέρας διὰ πᾶν ὅμως ἐνδεχόμενον ἐκρίθη καλὸν νὰ μετενεχθῇ εὐθύς μετὰ τὴν ἀνάρρωσίν του εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Ῥίου, ὅπου ἀπεφασίσθη νὰ καθιέρχθῃ, μετηνέχθη δὲ τῷ ὄντι μετὰ τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἀχθέντος εἰς Πειραιᾶ συγκατηγορουμένου του δοκίμου Γεωργίου διὰ τῆς *Μαθιῆδος*, τῆς γολέττας, ἧς τὸ ἄβρον ρωμαντικὸν ὄνομα εἴμαρτο νὰ συνδεθῇ ἀρρήκτως μὲ τὸ καλογηρικὸν ὄνομα τοῦ κήρυκος!

Ἄμα τῷ κατάπλοι τοῦ πλοίου εἰς Πάτρας παρέλαβον τὸν δεσμότην ὁ φρουράρχος καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν ἐν Πάτραις Πλημμελειοδικῶν. Ἐκ Πατρῶν δὲ ἐπέμφθη ἀμέσως ὑπὸ συνοδίαν εἰς Ῥιον καὶ καθιέρχθη εἰς τὰς παλαιὰς φυλακὰς ἐντὸς ἰδιαιτέρου δωματίου φέροντος τὸν ἀπαίσιον ἀριθμὸν 13, τὴν 27 Ἰουλίου. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ ταραχῶν καὶ σκηνῶν παρομοίων πρὸς τὴν χειροτονίαν τοῦ Φλαμιᾶτου ἐντὸς τῶν φυλακῶν Πατρῶν, ἐκρίθη καλὸν νὰ μετενεχθῶσιν ἐκ τῶν παλαιῶν φυλακῶν Ῥίου εἰς τὰς νέας τεσσαράκοντα περίπου ἐκ τῶν αὐτόθι καθιεργμένων καὶ πάντες οἱ ἀσθενεῖς. Τὴν προτεραίαν δὲ τῆς φυλακίσεώς του διὰ πρωτοκόλλου συνταχθέντος ἐν Πάτραις παρὰ τοῦ Νομάρχου, τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Φρουράρχου Ῥίου ἀντισυνταγματάρχου Γονατᾶ καὶ τοῦ μοιράρχου Γενοβέλη, αὐστηρῶς ἀπηγορεύετο εἰς πάντας καὶ εἰς αὐτοὺς προσέτι τοὺς φύλακας, σκοποὺς καὶ ἀρχιφύλακας νὰ πλησιάζωσι τὸν Χριστόφορον καὶ νὰ συνομιλῶσι μετ' αὐτοῦ.

Διέμεινεν ὁ Παπουλάκης καθειργμένος εἰς τὰς φυλακὰς Ῥίου μέχρι τοῦ Ἰουνίου τοῦ ἐπομένου ἔτους 1853. Περὶ τῆς αὐτοῦ διαμονῆς του καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τοῦτο δὲν ὑπάρχουσι πληροφοροίαι, αἵτινες ἐν γένει ἔκτοτε σπανίζουσι ὡς πρὸς τὰ εἰς αὐτὸν ἀφορῶντα. Ἡ ἀλληλογραφία τῶν ἀρχῶν παύει καὶ ὁ τύπος οὐδεμίαν περὶ αὐτοῦ πλέον ποιεῖται μνησίαν. Ἡ προσοχὴ τοῦ δημοσίου ἤδη εἶχε στραφῆ πρὸς ἄλλα σπουδαιότερα, διότι ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ ἔτους 1852 ἤρχισε νὰ συνταράσσεται ἡ Ἀνατολὴ διὰ τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ Μαυροβουνίου καὶ ὄρατοι ἦσαν οἱ πρόδρομοι τοῦ μετ' ὀλίγον ἐκραγέντος μεγάλου Ἀνατολικοῦ πολέμου, πρὸς ὃν ἀπέβλεπε μετ' εὐεξήγητου συγκινήσεως καὶ ἐνδιαφέροντος ὁ ἑλληνικὸς λαός.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ δικαιοσύνη εἶχεν ἐπιληφθῆ τῆς ὑποθέσεως τῶν κατηγορουμένων καὶ προβῆ εἰς τὴν προσήκουσαν ἐνέργειαν. Καὶ οἱ μὲν συνεταιριοὶ τοῦ Φλαμιάτου παρεπέμφθησαν διὰ βουλευμάτος τοῦ συμβουλίου τῶν ἐν Πάτραις Πλημμελειοδικῶν ἐκδοθέντος κατὰ τὸν Σεπτέμβριον νὰ δικασθῶσιν ἐπὶ πλημμελήματι ἐνώπιον τοῦ Πλημμελειοδικείου Πατρῶν, ὃ δ' ἐπεικῆς οὗτος χαρακτηρισμὸς τῆς πράξεώς των ἐπαρκῶς ἀποδεικνύει ὅτι εἶχον διασκεδασθῆ ἤδη οἱ φόβοι τῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὴν σοβαρότητα τῆς θρυλληθείσης συνωμοσίας τῶν καλογήρων καὶ τῶν Φιλορθοδόξων. Ὁ δὲ Παπουλάκης μετὰ τῶν ἐξαιρεθέντων ἐκ τῆς ἀμνηστίας παρεπέμφθησαν διὰ βουλευμάτος τῶν ἐν Ἀθήναις Πλημμελειοδικῶν ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις Κακουργιοδικείου ἵνα δικασθῶσιν ὡς ὑπαίτιοι στάσεως κατὰ τῶν καθεστώτων. Ἡ δίκη αὐτῶν εἶχεν ὀρισθῆ διὰ τὴν 26 Ἰουνίου, ἀλλ' ὁ Παπουλάκης ἤχθη εἰς Πειραιᾶ, διὰ τῆς *Ματθ.λδης* ἐνοεῖται, τὴν 1 Ἰουνίου καὶ καθειρόχθη εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Μενδρεσέ. Τοσαύτη ἦτο ἀκόμη ἡ περιέργεια τοῦ κοινού, ὥστε τὴν ἡμέραν τῆς δίκης πλήθος ἀπειρον ἐστάθμευεν εἰς τὰ περίξ τῆς εἰρκτῆς ὅπως τὸν ἴδῃ ἐξερχόμενον καὶ τὸν παρηκολούθησε μέχρι τοῦ καταστήματος τοῦ Κακουργιοδικείου, ὅπου ἐπορεύθη πεζὸς συνοδευόμενος ὑπὸ ἰσχυρᾶς δυνάμεως χωροφυλακῆς πρὸς πρόληψιν πάσης ἐνδεχομένης ὀχλαγωγίας. Ὁ Παπουλάκης ἔδειξε κατὰ τὴν δίκην του ἀταραξίαν καὶ εὐτολίμιαν μάλιστα. Ἄμα ἀρξαμένης τῆς διαδικασίας, ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ προέδρου κατὰ τὰ εἰωθότα ἂν ἔχη συνήγορον, ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην συνηγόρου, διότι συνήγορον ἔχει τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὅστις θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸ θάρρος καὶ τὴν ἰκανότητα ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά του. Ἡ δίκη ὅμως δὲν προὐχώρησεν ἀλλ' ἀνεβλήθη διὰ τὴν ἐπομένην σύνοδον, τῇ αἰτήσει τοῦ εἰσαγγελέως, ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς μὴ ἐμφανίσεως μαρτύρων τινῶν.

Ἡ αἴθουσα τοῦ Κακουργιοδικείου ἦτο κατὰ μέτρον πλήθους, πολλοὶ δὲ τὸν συνώδευσαν καὶ μέχρι Πειραιῶς, ἐπιστρέφοντα ὅπως ἐπιβιβάσθῃ εἰς τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς τὰς φυλακὰς Ῥίου. Ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι αἱ ἐφημερίδες μόλις ἀξιοῦσι προσοχῆς τὸν τῶς περιβόητον μοναχὸν καὶ ἡ οὐδόλως ἢ ἐλάχιστα ἀναφέρουσι περὶ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ περὶ τῆς δίκης του. Μόνος ὁ *Αἰὼν*, ὅστις καὶ ἐκ τῶν προτέρων ἀνήγγειλε τὴν ἐπικειμένην ἀναβολὴν τῆς δίκης, ἔγραψε μετὰ τὴν ἀναβολὴν τὰ ὀλίγα ταῦτα: «Ἦτο ἀληθῶς δύσκολος δίκη τοιαύτη εἰς περιστάσεις ὡς τὰς παρούσας, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ὅτι τοιαύτη ἔσεται καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην περιστάσιν »

Ἡ κρίσις τοῦ *Αἰῶνος* ἦτο ὀρθή· ὄντως καὶ ἡ δίκη αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἦτο λίαν δυσχερὴς καὶ αἱ τότε περιστάσεις σφόδρα ἀκατάλληλοι διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς. Ὁ πόλεμος ἦτο ἐπὶ θύραις· ἀντήχει ἤδη εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἡ κλαγγὴ τῶν ὅπλων καὶ παρεσκευάζεν ἡ Δύσις τὰς φοβεράς στρατιάς αἵτινες ἐμελλον νὰ συγκρουσθῶσι μετὰ τὰς ῥωσικὰς φάλαγγας εἰς τὰ κριμαϊκὰ πεδία· τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος κατείχετο σύσσωμον ὑπὸ νευρικοῦ παροξυσμοῦ, ὑπὸ ζωνῆς ἀνησυχίας· οἱ ἐθνικοὶ πόθοι ἀνεφλογίζοντο, ἀνεπετρούντο παλαιὰ ὄνειρα καὶ αἱ φιλοπάτριδες ἐπικλήσεις τῶν ἐξηγμένων ὑπενθύμιζον τὰς ἐπαγγελίας ἀρχαίων χρησμῶν. Αἱ ἐθνικαὶ συμπάθειαι ἀναφανδὸν ἐξεδηλοῦντο ἤδη ὑπὲρ τῆς μεγάλης δημοδόξου δυνάμεως, ἧτις κατήρχετο ἀνόπλος μετὰ τὴν σημαίαν τῆς προστασίας τῶν Χριστιανῶν, οὐδ' ἀπεκρύπτετο ἡ ἐπιθυμία τῆς εἰς τὸν ἀγῶνα ἐνεργεῖν συμμετοχῆς. Ὡστε ἡ κατὰ τοιαύτας ὥρας δίκη καὶ καταδίκη ἀνθρώπων παρεκτραπέντων ἀληθῶς, ἀλλ' ἐκ πλάνης καὶ ἐν ὀνόματι τῆς προασπίσεως τῆς θρησκείας θὰ ἦτο πολλαχῶς ἀσύμφορος καὶ ἡ κυβέρνησις καθορῶσα τοῦτο σκοπίμως ἐπέδιώξε τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης. Κατὰ τύπους ὀρίσθη ἡμέρα ἐκδικάσεως αὐτῆς ἡ 16 Σεπτεμβρίου, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ Βασιλικὸν Διάταγμα ἐκδοθὲν κατὰ τὸν Αὐγούστον ἐχορήγησε πλήρη ἀμνηστείαν εἰς τοὺς μετὰ τοῦ Χριστοφόρου συγκατηγορουμένους ἐπειδὴ, ὡς ἔλεγε τὸ Διάταγμα, ἔδειξαν φανερὰ σημεῖα μετamelείας. Τὸν Παπουλάκην ὅμως ὡς πρωταίτιον ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο ν' ἀπολύσῃ, οὐδ' ἦτο φρόνιμον ν' ἀφήσῃ αὐτὸν ἐλεύθερον ἵνα περιέλθῃ πάλιν τὰς ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου καὶ προκαλέσῃ νέαν ἐξαψιν πνευμάτων καὶ ταραχὰς κατὰ τοιαύτας κρίσιμους στιγμὰς. Διὸ ἡ δίκη δὲν ἔλαβε χώραν, σιωπηρῶς ἀνασταλείσης τῆς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας, ἐκρίθη ὅμως ἐπάναγκες ἀντὶ τῆς ποινικῆς καταδιώξεως νὰ ὑποστῇ πνευματικὸν περιορισμὸν καὶ τῇ ἀποφάσει τῆς

Συνόδου ἀπεστάλη καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὴν ἐν Ἄνδρῳ μονὴν τῆς Παναχράντου. Ἐκτοτε ὀριστικῶς παύει πᾶσα περὶ τοῦ Παπουλάκη μεία εἰς τὰς ἐφημερίδας. Ραγδαῖα ἐπέρχονται τὰ σοβαρὰ γεγονότα καὶ πᾶσα ἡ προσοχὴ τοῦ δημοσίου συγκεντρῶται εἰς τὸ ἐκτυλισσόμενον φερόν του πολέμου δράμα. Τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν τῆς χώρας χαρακτηρίζει ἐπιτυχῶς μία φράσις τῆς τότε ἐκδιδομένης *Φήμης* τοῦ ἐπιζώντος γηραιοῦ Παπαδοπούλου. Μολοντί, ἔγραφεν, ἡ ῥηθεῖσα ἐφημερίς, πλησιάζουσιν αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαί, ἄκρα ἐπικρατεῖ ἀδιαφορία περὶ τῶν ὑποψηφίων καὶ ἂν δὲν σπεύσῃ ἡ κυβέρνησις νὰ προσδιορίσῃ ταχέως τὴν ἡμέραν τῶν ἐκλογῶν, οὐδὲ κἂν θέλουσι προσέλθει εἰς τὰς κάλπας οἱ ἐκλογεῖς. Ἀφοῦ καὶ περὶ τῶν ἐκλογῶν αὐτῶν προσέτι ἡδιαφόρου οἱ Ἕλληνες, φαντασθήτω ἕκαστος πόση ἦτο ἡ περὶ τῶν λοιπῶν ἀδιαφορία των!

Πλὴν ἂν τὸ μέγα καὶ πολυάσχολον δημοσίον ἐλησμόνησε τὸν Παπουλάκη, δὲν ἐλησμόνου ὅμως αὐτὸν οἱ ἀπανταχοῦ πολυάριθμοι ἀπλοῖκοι ὄπαδοί του, οἱ εἰς τὴν ἀγιότητα αὐτοῦ ἀκραδάντως πιστεύοντες. Ἡ πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσις καὶ ὁ σεβασμὸς των ἐγένετο μάλιστα μείζων μετὰ τὴν καταδίωξιν καὶ τὴν φυλάκισιν του, καὶ περὶ τὴν πολὴν κεφαλὴν του ἔβλεπον οἱ πιστοὶ τὴν φωτοδόλον στεφάνην τοῦ μάρτυρος. Διέμενε περιωρισμένος ἐντὸς τῆς μονῆς Παναχράντου οὐ μακρὰν ἀπεχούσης τῆς πόλεως Ἄνδρου ἐπὶ γραφικῆς ὀρεινῆς τοποθεσίας, ὅπου εἶχε δοθῆ αὐτῷ πρὸς κατοικίαν κελλίον κείμενον εἰς τὸν ἄνω ὄροφον, καὶ φωτιζόμενον παρ' ἐνὸς μόνοι κιγκλιδωτοῦ παραθύρου βλέποντος πρὸς τὸ προαύλιον τῆς μονῆς. Ἐρρουρεῖτο διαρκῶς ὑφ' ἐνὸς χωροφύλακος δικιμένοντος νυκθήμερον ἐν τῇ μονῇ καὶ κλείοντος ἰδιοχείρως καθ' ἐσπέραν τὸ κελλίον τοῦ μοναχοῦ ἐπετρέπετο ὅμως αὐτῷ νὰ κατέρχηται καθ' ἐκάστην ὅπως μετέχη τῶν θρησκευτικῶν ἱερουργιῶν καὶ περιφέρηται ἑλευθέρως ἐντὸς τῆς μονῆς. Ἡ συνήθης τροφὴ τοῦ κοινοβίου παρείχετο καὶ εἰς αὐτόν, ἀλλ' οἱ ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀλλαχοῦ ὄπαδοί του ἔπεμπον αὐτῷ παντοῖα ἐκλεκτὰ τρόφιμα, ἅτινα ὁ εἰς αὐστηρὸν ἀσκητικὸν βίον συνειθισμένος μοναχὸς — ὅστις, εἰρήσθω ἐνταῦθα, ἐν παρόδῳ οὐδέποτε ἐκρεωφάγει — διένειμεν εἰς τοὺς σὺν αὐτῷ μονάζοντας ἢ εἰς τοὺς προσερχομένους ξένους. Διότι ξένοι προσήρχοντο πολλοὶ εἰς τὴν μονὴν παρεκτός τῶν ἐγγχωρίων τῶν ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς νήσου προσερχομένων κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἰδίως ἡμέρας πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ δὲ συνέρρεον κατ' ἔτος προσκυνηταὶ πλεῖστοι, γυναῖκες πρὸ πάντων, ἐξ Ὑδρας, ἐκ Σπετσῶν, ἐκ Κρανιδίου, ἐκ Καρύστου, ἐκ τῶν πλησιοχώρων νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Λακωνίας, ἐπιχειροῦντες ἐπίτηδες

ταξείδιον ὅπως ἴδωσι τὸν ἅγιον ἄνδρα καὶ ἀσπασθῶσι τὴν χεῖρά του καὶ ἐξομολογηθῶσι πρὸς αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν προσκυνητῶν ἦσαν ἄποροι, καὶ ἐζήντλου ἐνώρις τὰ εὐτελῆ των ἐφόδια, συνέλεγον κατόπιν δι' ἑρένου τὸν ναυλὸν των ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια, ἀποκοιμίζοντες πρὸς ἀνάμνησιν τεμάχιον τοῦ ῥάσου τοῦ μοναχοῦ, ἢ μικρὸν σταυρὸν ξύλινον, ἐξ ἐκείνων οὓς κατεσκεύαζεν αὐτὸς ἰδιοχείρως καὶ διένειμεν εἰς τοὺς προσερχομένους ἵνα φέρωσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ στήθους ὡς ἐγκόλπιον καὶ ὡς παντὸς κακοῦ ἀλεξιτήριον. Ἡ τοιαύτη μετὰ τῶν ἐξωθεν συγκοινωνία δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένη, τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον δὲ καθὼς καὶ ὁ φυλάσσων τὸν Παπουλάκη χωροφύλαξ ὀδηγίας εἶχον νὰ μὴ ἀφίνωσιν αὐτὸν νὰ συνομιλῇ ἢ νὰ διδάσκῃ· ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀπαγορεύσεως δὲν ἦτο εὐχερῆς καὶ ἡ ἀνοχὴ ἦτο ὅπως δῆποτε δικαιολογημένη προκειμένου περὶ ἀνθρώπων οἵτινες ἤρχοντο μακρόθεν ὑποβαλλόμενοι εἰς ἐπίπονον πλοῦν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ εὐσεβοῦς των πόθου. Ὅτε ὅμως ἡ συμφορὴ ἦτο μεγάλη, πρὸς ἀποφυγὴν σκανδάλου ὁ Παπουλάκης ἐνεκλείετο εἰς τὸ κελλίον του· αὐτὸς ὅμως προέβαινε τότε εἰς τὸ παράθυρον, ἐδημηγόρει ἐκεῖθεν πρὸς τοὺς συνηγμένους ἐν τῷ προαυλίῳ καὶ εἰς τὰς παραινέσεις τοῦ ἡγουμένου καὶ τοῦ χωροφύλακος προτρεπόντων αὐτὸν νὰ σιωπήσῃ, ἀπήντα: «Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν δένεται.»

Ἡ φήμη τῆς ἀγιότητός του παρέμενε ἀκεραία πάντοτε, καὶ ἡ περὶ τῆς θαυματουργοῦ του δυνάμεως πεποιθήσις ἀκλόνητος. Πολλὰ θαύμασια διηγούντο οἱ ὄπαδοί του ἀναφερόμενα εἰς τὴν περίσδον τοῦ ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναχράντου περιορισμοῦ του. Οὕτω μιᾶ τῶν ἡμερῶν ὁ μοναχὸς ἐγένετο ἄφαντος καὶ τὸ ἀφ' ἐσπέρας κλεισθὲν ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος ἰδιοχείρως κελλίον εὐρέθη κενόν. Μεγάλῃ ἐπηκολούθησε ταραχὴ καὶ πάραυτα αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως εἰδοποιηθεῖσαι περὶ τῆς ἀποδράσεώς του ἐτέθησαν εἰς κίνησιν, ὅτε τὴν τρίτην ἡμέραν ἐθεάθη κατερχόμενος ἀπὸ τινος λόφου καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν μονήν. Ἐρωτηθεὶς ποῦ ἦτο, ἀπήντησεν ὅτι μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν μερικῶν προβάτων ἀσθενούντων, τὰ ὅποια ἐθεράπευσε. Ἦσαν δὲ τ' ἀσθενῆ ταῦτα πρόβατα, κατὰ τὸ λέγειν τῶν διηγουμένων τὸ θαῦμα, οἱ κάτοικοι τοῦ δήμου Ἄρνης, ἀλθανόγλωσσοι καὶ κακὴν χαίροντες φήμην ἐν τῇ νήσῳ, πρὸς οὓς ἐξέδραμεν ὁ Παπουλάκης ὅπως τοὺς συνετίσῃ διὰ τῶν διδασκῶν του, διακρήξας τὰ δεσμὰ του θεῖα δύναμις ὅπως ὁ ἀπόστολος Πέτρος. Οἱ διὰ τοιοῦτου θαύματος κατηγήθεντες ἐπανῆλθον τῷ ὄντι εἰς τὴν εὐθειαν τρίβον· τὰ ἐγκλήματα ἐπαίσθητῶς ἠλαττώθησαν εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ δήμου των καὶ πολλοὶ αὐτῶν κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ τὰς ἑορτάς μετέβαινον εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναχράντου, ἀ-

ποτιόντες φόρον σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν καθοδηγήσαντα αὐτοὺς εἰς τὴν ποιήνην σεβάσμιον κήρυκα.

Ἐτερον θαῦμα εἶνε τὸ ἐξῆς: Ὑδραῖός τις πλοίαρχος ἀπερίοριστον τρέφων σεβασμὸν πρὸς τὸν Χριστόφορον ἐπεμψεν αὐτῷ εἰκοσιπέντε ὀκάδας ἐκλεκτοῦ διπύρου. Ὁ ἡγούμενος τῆς Παναχράντου πρὸς ὃν διεβιβάσθη τὸ δῶρον ὀρεχθεὶς αὐτοῦ σατανικῇ ἐπηρείᾳ τὸ κατεκράτησεν· ἀλλὰ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ κατελήφθη ὑπὸ δεινῆς αἰφνιδίας νόσου καὶ κατέκειτο κλινῆρης ἀλαλος καὶ ὡσεὶ νεκρός. Τοῦτο μαθὼν ὁ Παπουλάκης μετέβη πρὸς αὐτὸν καὶ σείων τὴν κεφαλὴν:

— Διατί νὰ σὲ νικήσῃ ὁ Σατανᾶς; εἶπεν αὐτῷ κρυφίως, καὶ διατί νὰ κατακρατήσῃς τὸ ζένον πράγμα;

Καὶ ἀπαγγείλας εὐχὰς τινὰς ἐθεράπευσε τὸν ἡγούμενον ἐξεστηκότα διὰ τὴν θαυματουργὸν μαντείαν τοῦ μοναχοῦ, ὅστις κατὰ θεῖαν βεβαίως ἐμπνευσιν ἐγίνωσκε τὴν κρυφίαν καὶ εἰς αὐτὸν μόνον γνωστὴν πράξιν του.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα παραπλήσια διηγεῖται τὸ περὶ τοῦ Παπουλάκη προφορικὸν συναξάριον· τοῦτο ὅμως εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ γηραιὸς μοναχὸς διετήρει ἕως τέλους ἀκμαίαν τὴν ἐμφυτον ἐκείνην ἀγχινοίαν καὶ τὴν ἐτοιμότητα, δι' ἧν ἐγίνωσκε νὰ κατακτᾷ τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῶν ἀπλουστέρων. Μοὶ διηγήθη τις ἐξ Ἄνδρου καταγόμενος ὅτι ὅτε ἦτο μεράκιον μετέβη καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς τὸν Παπουλάκην διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ. Ὅτε παρουσιάσθη ἐνώπιόν του, παραλαβὼν αὐτὸν κατὰ μέρος ὁ μοναχὸς εἶπεν αὐτῷ κρυφίως:

— Ἐκεῖνο ὅπου ἔκαμες νὰ μὴ τὸ ξανακάμῃς πλέον!

Εἰς τοῦτο καὶ μόνον περιορίσθη ἡ ἐξομολόγησις, τὸ παιδίον δέ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὑποπέσει βεβαίως εἰς σφάλματα, ὧν εἶχε συνειδήσιν, ἐνόμισεν ὅτι ὁ μοναχὸς ἐγίνωσκε λεπτομερῶς τὰς πράξεις του καὶ κατελήφθη ὑπὸ δέους καὶ θαυμασμοῦ.

Οὐ μόνον δὲ τὴν ἀγχινοίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν θρασεῖαν αὐτοῦ ἐλευθεροστομίαν διέσωζεν ἀκραιάαν ὁ Παπουλάκης. Ὀλίγον χρόνον μετὰ τὸν περιορισμὸν του, κενωθείσης τῆς ἐπισκοπῆς Ἄνδρου διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐπισκόπου Προκοπίου ἀποθανόντος ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῆς ἐκραγείσης φοβερᾶς κατὰ τὸ 1854 χολερικῆς ἐπιδημίας, προεχειρίσθη εἰς ἐπίσκοπον ὁ Μητροφάνης Οἰκονομίδης τέως ἱεροκλήρυξ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν καταγόμενος. Ὅτε ὁ Παπουλάκης, ὅστις ἐκ νεότητος ἐγίνωσκεν αὐτὸν, τὸν συνήντησε κατὰ πρῶτον ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς τῆς Παναχράντου, ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν μετὰ σκανδαλώδους παρρησίας εἶπε σαρκαστικῶς μειδιῶν:

— Καὶ σύ, Μῆτρο, ἐγείνεις Δεσπότης; Καλὰ θὰ πάγῃ ἡ Ἐκκλησία!

Ὁ φύσει εὐερέθιστος ἐπίσκοπος ἐπὶ τοσοῦτον ὠργίσθη, ὥστε ἔτυψε τὸν Παπουλάκην διὰ τῆς βαρείας ποιμαντορικῆς του βλάβου, ἣν ἐκράτει ἀνά χεῖρας, διὸ καὶ σφόδρα ἠλεγγεν αὐτὸν καθηγητῆς τις τοῦ Πανεπιστημίου διαμένων τότε ἐν Ἄνδρῳ καὶ παρατυχῶν κατὰ τὴν σκηνήν. Ἐκτοτε, ὡς λέγουσιν, ὁ περιορισμὸς τοῦ Παπουλάκη ἐγένετο αὐστηρότερος καὶ ἡ μνησικακία τοῦ ἐπισκόπου ἐπέβαλεν αὐτῷ πολλὰς στερήσεις.

Ἐν τούτοις ἡ συρροὴ τῶν προσκυνητῶν ἐξηκολούθησε, φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο τοιαύτη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὥστε νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἐξουσίας, ἧτις ἀνησυχήσασα ἐντόνους ἔδωκε διαταγὰς ν' ἀπαγορευθῇ πᾶσα μετὰ τοῦ μοναχοῦ ἐπικοινωνία. Ὁκτὼ ἔτη ἤδη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς συλλήψεώς του καὶ ἐν τούτοις ἡ κυβέρνησις ἀκόμη ἐφοβεῖτο μήπως ὁ ἀκαταπόνητος μοναχὸς προκαλέσῃ ἐκ νέου ταραχὰς εἰς τὸ Κράτος. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου Ἄνδρου Μητροφάνους, οἱ φόβοι οὗτοι ἦσαν ἀβάσιμοι, ἐν ἐγγράφῳ δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀπὸ 5 Φεβρουαρίου 1860 ἔλεγε τὰ ἐξῆς: «Δυναμέθα νὰ διαβεβαιώσωμεν τὸ Ὑπουργεῖον ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει φόβος ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τούτου διὰ τε τὸ καταβαλὸν αὐτὸν βαθύ γῆρας καὶ διότι ἡ οὐδόλως πλέον ἡ σπανιώτατα ἔρχεται τις μακρόθεν πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐρχόμενοι ποτε δὲν ἀξιοῦνται νὰ τὸν ἐπισκεφθῶσιν, ἅτε διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ συμβουλίου καὶ τοῦ ἐν τῇ μονῇ διαμένοντος χωροφύλακος». Οὐχ ἦττον κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐπαρχοῦ Ἄνδρου, παρηγγέθη αὐστηρῶς ὁ χωροφύλαξ νὰ μὴ ἐπιτρέπη πλέον εἰς οὐδένα τὴν μετ' αὐτοῦ συνέντευξιν, συνετάχθη δὲ καὶ πρωτόκολλον περὶ τούτου μεταξὺ τοῦ ἐναμοτάρχου καὶ τοῦ ἡγουμένου συμβουλίου.

Τὰ αὐστηρὰ ταῦτα μέτρα ὑπηγόρευεν ἰδίως κινήσις καλογηρικὴ γινομένη ἐν Καρυστίᾳ κατ' ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν, τῇ ἀνοχῇ τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης. Περὶ τῆς κινήσεως ταύτης διεξήχθη ἀλληλογραφία, ὑπάρχουσα ἐν μέρει εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἐξ αὐτῆς δὲ παραλαμβάνομεν τὸ ἐπόμενον ἐγγράφον τοῦ νομάρχου Εὐβοίας πρὸς τὸν Ἐπαρχον Καρυστίας, φέρον χρονολογίαν 4 Φεβρουαρίου 1860 καὶ ἐξιστοροῦν σαφῶς τὰ γινόμενα: «Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀναφορᾶς ὑμῶν, γράφει ὁ νομάρχης, σὰς προσκαλοῦμεν νὰ λάβητε συνέντευξιν μετὰ τοῦ Σ. Ἐπισκόπου καὶ κοινοποιήσῃτε αὐτῷ ὅτι ἡ Νομαρχία ἐγνώρισεν ἐμπιστευτικῶς ὅτι Παπαγιάννης τις καλούμενος ἐκ τοῦ χωρίου Ὁκτωνιάς τοῦ δήμου Αὐλώνας, πρότερον μὲν ἱερεὺς, νῦν δὲ ἀργῶν, κατὰ πρῶτον βαθμὸν, Ἰωακείμ δ' ἕτερος μοναχὸς Κυμαῖος, ἄνθρωπος φανατικὸς καὶ ἀναλφάβητος, τρίτος

ὁ ἐκ Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους κληρικός πνευματικός ἐν Κύμῃ Ἀμβρόσιος ἱερομόναχος καὶ τέταρτος ὁ ἐφημέριος Ἀχλαδεῖς καὶ πνευματικός εἰς τὸ χωρίον Κριεζᾶ ὀνόματι Γεώργιος Καγγέλης κατὰ βαθμὸν δεύτερον εἰσὶν ὄργανα θρησκευτικῶν προλήψεων καὶ φανατισμοῦ ὑπὲρ τῶν συνεντεύξεων τοῦ Παπουλάκη ἐν Ἄνδρῳ, ἀποπλανῶσι δὲ καὶ ἐν γνῶσει καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τὸν ἐμπιστευόμενον αὐτόθι λαὸν ἀπλοῦν εἰς τὸ πιστεῦναι καὶ ἀσπάζεσθαι πράγματα ἅτινα ἀποκροῦει ὁ ἀληθὴς Χριστιανισμός.

«Προσθέσατε τῷ Σ. Ἐπισκόπῳ ὅτι ἐβεβαιώθημεν ἀκόμη ὅτι ἀδεία αὐτοῦ ὁ μνημονευθεὶς μοναχὸς Ἰωακείμ Κυμαῖος περιέρχεται τὰ χωρία διδάσκων δημοσίᾳ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐπράξεν ἐν Μεσοχωρίοις τοῦ δήμου Στύρων κατὰ τὴν 23 Αὐγούστου π.ε. ὅτι περιπλέον ὁ ἐφημέριος Ἀχλαδεῖς καὶ πνευματικός ἐν Κριεζᾶ ἀποτρέπει τοὺς χριστιανούς τοῦ μαρτυρεῖν ἐνόρκους ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, πρὸς δὲ ὅτι ὁ ἐκ Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους παραπειθεὶ τὰ κοράσια ἵνα προσφεύγωσιν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον ὅπως σώσωσι τὴν ψυχὴν των».

Καὶ αὐταὶ ἦσαν αἱ τελευταῖαι ἀπηχῆσεις τῆς Φιλορθοδοξίας, αἵτινες μετ' ὀλίγον ὀλοτελῶς ἀπεσβέσθησαν. Ὁ δὲ Παπουλάκης ὀλίγον μετὰ ταῦτα χρόνον παρέδωκε τὸ πνεῦμα, ἐν βαθεῖ ἡγρᾷ ἀποθανὼν τὴν νύκτα τῆς 18 πρὸς τὴν 19 Ἰανουαρίου τοῦ 1861, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς μονῆς.

Ἡ φήμη του ἐπέζησε πολὺ μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ μέχρι σήμερον εἰσέτι πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ πιστεύοντες εἰς τὴν ἀγιότητα καὶ εἰς τὸ προφητικὸν χάρισμα τοῦ ἀνδρός, διατηροῦντες εὐσεβῶς περιάπτα φέροντα τεμάχιον ἐκ τοῦ ράσου του ἢ σταυρὸν ξύλινον ὑπ' ἐκείνου δωρηθέντα. Τόσος ὑπῆρχεν ὁ σεβασμὸς παρὰ πολλοῖς ὥστε ἤθελον εὐθύς μετὰ τὸν θάνατόν του νὰ τὸν ἀνακηρύξωσιν ὡς ἅγιον, Κυνουριεῖς δὲ τινες ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντες ἀνέθηκαν εἰς ζωγράφον νὰ κατασκευάσῃ τὴν εἰκόνα του καὶ ἐπειδὴ ὁ ζωγράφος φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐδίσταζε διότι δὲν ἐγίνωσκε τὰ χαρακτηριστικά του, ὠδήγησαν αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν καὶ δεικνύοντες αὐτῷ τὴν εἰκόνα τοῦ προφήτου Ἡλίου, παρήγγειλαν αὐτῇ ν' ἀντιγράψῃ διότι παρόμοιος κατὰ τὸ λέγειν των ἦτο ὁ Παπουλάκης πρὸς τὸν προφήτην ἐκεῖνον. Ἐπίσης καὶ τινες Λάκωνες μετὰ τινὰ ἔτη μεταβάντες εἰς τὴν μονὴν Παναχράντου ἐζήτησαν τὴν ἀδειαν ν' ἀνασκάψωσι τὸν τάφον τοῦ Παπουλάκη ὅπως παραλάβωσι τὴν κάραν του. Ἄλλ' οἱ ἐν τῇ μονῇ προειδοποιηθέντες ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἀπήντησαν ὅτι ἠγνόουν ποῦ ἐκεῖτο τεθαμμένος καὶ οἱ εὐσεβεῖς Λάκωνες ἐπανῆλθον ἄπρακτοι.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΧΑΡΑΛΔΟΣ

Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ

BYZANTINON ISTORHMA

(Συνέχεια καὶ τέλος).

ΚΕ'.

Τρεῖς ἡμέρας ἀργότερον ὁ Ῥωσικὸς στόλος κατέπλεεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Χερσῶνος.

Κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ὁ Εὐξείνους ἀπετέλει τὸ πρὸς βορρᾶν τέρμα τῆς γνωστῆς οἰκουμένης, οὐ πέραν ἐξετείνεται ἢ μυθώδης ἐκείνη Σκυθία, ζοφερόν τῶν Κιμμερίων ἐνδιαιτήμα

... Ἐς πείραθ' ἔκανε βαθυρρόου ὠκεανοῦ,
ἔνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμὸς τε πόλις τε.
Ἡέρι καὶ νεφέλη κεκαλυμμένοι· οὐδὲ πότ' αὐτοῦ;
Ἡέλιος φαέθων καταδέρκεται ἀκτίνεσσιν,
ἀλλ' ἐπὶ νύξ' ὅλη τέταται δειλοῖσι βροτοῖσιν.

Ἄλλὰ τὰ ἐγχειρήματα τῶν πρώτων θαλασσοπόρων, τὰ ἐνσαρκωθέντα ἐν τῇ Ἀργοναυτικῇ στρατείᾳ, ταχέως ἐπηκολούθησαν αἱ μόνιμοι ἀποικίσεις, ὧν μία καὶ ἡ Χερρόνησος ἐπὶ τῆς Ταυρικῆς, γνωστῆ ἀργότερον ὡς Χερσῶν καὶ νῦν ὡς Σεβαστούπολις. Ἡ πόλις αὕτη ταχέως ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ διετήρησε τὴν ἀστικὴν αὐτῆς ἐλευθερίαν, καθ' ὅσον τὸ λεγόμενον Θέμα Χερσῶνος διωκεῖτο ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Ἀρχόντων, ἦτοι τοῦ Πρωτεύοντος καὶ τῶν πατέρων τῆς πόλεως· συνεπεῖα δὲ τούτου θαυμασίως ἀνεπτυχθῆ τὸ ἐμπόριον αὐτῆς, καίτοι ἐνώρις καταλήφθεισος τῆς ὑπαίθρου χώρας ὑπὸ τῶν ἀτιθάστων Χαζάρων, οἵτινες ὅτε μὲν ἐδέχοντο, ὅτε δὲ ἀπέπτυνον τὴν κυριαρχίαν τοῦ Βασιλέως.

Παρατάθη δὲ ἡ κατάστασις αὕτη μέχρι τοῦ 833, ὅτε οἱ Χάζαροι, πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐντεῦθεν τοῦ Ταναΐδος οἰκούντων Πατζινακιδῶν, ἐζήτησαν διὰ πρεσβείας παρὰ τοῦ τότε ἀνάστονος Θεοφίλου τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου ἀνέγερσιν φρουρίου, ἐπιτηδείου πρὸς ἀναχαίτισιν τῶν ἐν λόγῳ ἐπιδρομῶν. Ὁ Βασιλεὺς ἔπεμψε πράγματι τὸν Πετρωνᾶν Καματερόν μετὰ τοῦ Κατεπάνω τῆς Παφλαγονίας καὶ πολλῶν χελανδίων, ἀναπλεύσας δὲ οὗτος τὸν Τανάϊν ἀνήγειρε τὸ φρούριον μεθ' ὃ ἐπιστρέψας εἰς Βυζάντιον, ἐζήτησε τῷ Ἀνακτι ὅτι, πρὸς ἐδραΐωσιν τῆς Κυριαρχίας τοῦ Κράτους εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἀπαραίτητος ἀπέβαινε ἡ ἀποστολὴ Στρατηγοῦ ἰδίου, μὴ ἀφιεμένης τῆς διοικήσεως εἰς χεῖρας τῶν ἀσθενῶν καὶ πολλὰκις ἰδιοτελῶν δημοτικῶν Ἀρχόντων. Ἡ γνώμη αὕτη κατίσχυσε, καὶ τὸ ἐν λόγῳ θέμα διωκεῖτο ἐφεξῆς ὡς πάντα τὰ λοιπὰ, καίτοι διατηρηθέντος κατὰ τύπον τοῦ Πρωτεύοντος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν, περὶ ἧς πραγματευόμεθα,